

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ-ΜΜΕ

Έννοιες που προτείνονται για συζήτηση στο σχολικό βιβλίο

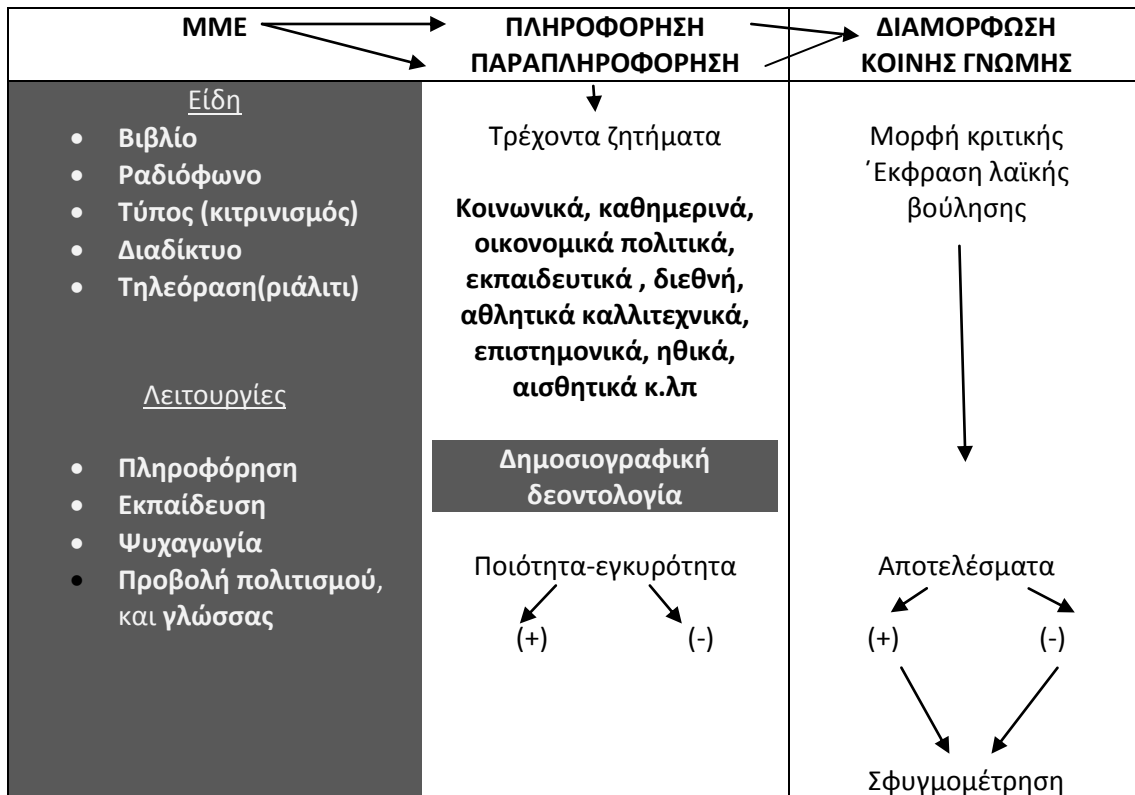
- Πληροφόρηση-παραπληροφόρηση
- ΜΜΕ
- Ραδιόφωνο
- Τύπος (κιτρινισμός)
- Διαδίκτυο
- Τηλεόραση
- Ριάλιτι
- Βιβλίο
- Κόμικς
- Κοινή γνώμη
- Δημοσιογραφική δεοντολογία

Περιεχόμενα

1. Εποπτικός πίνακας: εννοιολογικές συσχετίσεις της ενότητας
2. Εννοιολογικές διευκρινίσεις-ειδικό λεξιλόγιο
3. Κοινή γνώμη-εννοιολογικός χάρτης
4. Διαφορές των ΜΜΕ-πλεονεκτήματα-μειονεκτήματα
5. Πληροφόρηση-παραπληροφόρηση-εννοιολογικός χάρτης
6. Πως καταγράφονται οι ειδήσεις-σχόλιο
7. Κώδικας δημοσιογραφικής δεοντολογίας
8. Πιθανά ερωτήματα-συσχετίσεις εννοιών
9. Θέματα έκθεσης για άσκηση
10. Σχετικά κείμενα από τα σχολικά βιβλία

Εννοιολογική συσχέτιση των θεμάτων/εννοιών που προτείνονται για συζήτηση

Έκφραση-Έκθεση, β' τεύχος, σελ. 26-30, 56-62

Οι άνθρωποι έχουν ανάγκη να **ενημερώνονται για ποικίλα θέματα της επικαιρότητας** που επηρεάζουν την καθημερινότητα και τη ζωή τους γενικότερα. Η κύρια πηγή ενημέρωσης και πληροφόρησης στη σύγχρονη εποχή των νέων τεχνολογιών είναι τα **Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης**. Ανάμεσα σ' αυτά κυρίαρχη θέση κατέχει η **τηλεόραση και το διαδίκτυο**, λόγω της αμεσότητας της πληροφόρησης. Το έργο της ενημέρωσης αναλαμβάνουν οι **δημοσιογράφοι**, οι οποίοι συλλέγουν, επιλέγουν και παρουσιάζουν **τις ειδήσεις**. Γίνεται επομένως σαφές πως η ποιότητα της ενημέρωσης (**πληροφόρηση ή παραπληροφόρηση**) **εξαρτάται από τον τρόπο παρουσίασης των γεγονότων/ειδήσεων** (αντικειμενικότητα-μεροληψία-προπαγάνδα) στους θεατές-αναγνώστες-ακροατές. Οι ποικίλοι θεσμοί πληροφόρησης αποτελούν, λοιπόν, ίσως τον σοβαρότερο παράγοντα διαμόρφωσης της **κοινής γνώμης**, η οποία σε πολλές περιπτώσεις καλείται να διατυπώσει τη γνώμη της για ζητήματα οικονομικά ή πολιτικά με τη **μέθοδο των δημοσκοπήσεων** (γκάλοπ). Η κοινή γνώμη διαμορφώνεται κατά κύριο λόγο από τα Μέσα μαζικής ενημέρωσης και επικοινωνίας. Ωστόσο, και **άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν την κοινή γνώμη είναι**: διάφορες ισχυρές κοινωνικές ομάδες (π.χ. οικογένεια, πνευματικοί άνθρωποι κ.λπ.), το δημοκρατικό ή ολοκληρωτικό σύστημα και οι μηχανισμοί προπαγάνδας, η διαφήμιση, τα κόμματα, οικονομικές συνθήκες, αξίες-είδωλα-πρότυπα, βιβλίο, εκπαίδευση, θρησκευτικές πεποιθήσεις, στερεότυπα-προκαταλήψεις, παραδόσεις.

Εννοιολογικές διευκρινίσεις-ειδικό λεξιλόγιο

Μέσα μαζικής ενημέρωσης: Σύνολο τεχνολογικών μέσων που χρησιμοποιούνται για τη μετάδοση πληροφοριών, ειδήσεων, γνώσεων, ιδεών σε απεριόριστο αριθμό ατόμων.

Κοινή γνώμη καλείται το σύνολο των ιδεών και πεποιθήσεων της πλειοψηφίας μιας κοινωνίας που αναφέρονται σε θέματα κοινωνικής ζωής (οικονομικά, πολιτικά, αισθητικά, εκπαιδευτικά, επιστημονικά, διεθνείς εξελίξεις κ.λ.π.)

Μάζα: Με τον όρο μάζα εννοούμε ένα αδιαφοροποίητο σύνολο ανθρώπων, που έχουν χάσει την προσωπικότητά τους, δηλαδή ένα σύνολο ανθρώπων που χαρακτηρίζεται από ομοιομορφία.

Πληροφόρηση καλείται η μετάδοση πληροφοριών αναφορικά με όλους τους τομείς της πραγματικότητας που αναφέρονται στην πολιτική, οικονομική, κοινωνική και ηθικοπνευματική ζωή.

Ενημέρωση καλείται η προσπάθεια ατόμων και κοινωνικών ομάδων να παρακολουθούν τις καθημερινές εξελίξεις σε όλους τους τομείς της ζωής και η προσπάθεια να πληροφορούνται από ποικίλες πηγές ώστε να διαμορφώνουν σφαιρική γνώμη.

Λειτουργήμα: χαρακτηρισμός επαγγέλματος που έχει έναν ευρύ και σοβαρό κοινωνικό ρόλο.

Αντικειμενική πληροφόρηση καλείται η αμερόληπτη και αντικειμενική παρουσίαση των γεγονότων χωρίς στρεβλώσεις, παραποιήσεις και υποκειμενικά σχόλια.

Κριτική καλείται η αξιολόγηση προσώπων, θεσμών, ενεργειών, αποφάσεων, καλλιτεχνικών εκδηλώσεων και επιστημονικών έργων, εκπαιδευτικών θεμάτων, της επικαιρότητας γενικότερα και όλων των ζητημάτων που μπορεί άμεσα ή έμμεσα να ενδιαφέρουν την κοινωνία. Η δημοσιογραφική κριτική εκφράζεται είτε με την ερμηνευτική δημοσιογραφία είτε με σχόλια.

Σχόλιο: Με τον όρο σχόλιο εννοούμε την έκφραση της γνώμης ή των συναισθημάτων ή και της στάσης του δημοσιογράφου απέναντι στα γεγονότα.

Τα σχόλια μπορεί να είναι:

- θετικά, επιδοκιμαστικά, επαινετικά εγκωμιαστικά, ευμενή
- κριτικά, αναλυτικά, τεκμηριωμένα, αντικειμενικά
- αρνητικά, μεροληπτικά, εμπαθή, δηκτικά, δογματικά, ειρωνικά, καυστικά, σαρκαστικά, επικριτικά, δυσμενή

Παραπληροφόρηση: Η σκόπιμη προσπάθεια διαστρέβλωσης των ειδήσεων και των πραγματικών γεγονότων με σκοπό την εξαπάτηση της κοινής γνώμης. Καλείται και κατευθυνόμενη πληροφόρηση. Στην περίπτωση αυτή παραβιάζονται βασικές αρχές του κώδικα δημοσιογραφικής δεοντολογίας και σε ακραίες περιπτώσεις αξιοποιούνται τεχνικές προπαγάνδας.

Προπαγάνδα καλείται η χρήση μεθόδων χειραγώγησης της κοινής γνώμης (ρητορικά και σοφιστικά τεχνάσματα, ανεξακρίβωτες πληροφορίες, παραποιημένα στοιχεία, διαστρέβλωση της αλήθειας) με σκοπό τον έλεγχο ή τον αποπροσανατολισμό της κοινής

γνώμης. Επιχειρείται με αυτό τον τρόπο η παγίδευση/εξαπάτηση του δέκτη με σκοπό να συναινέσει σε αποφάσεις που αποσκοπούν στην επιδίωξη ιδιοτελών σκοπών αντίθετων με το δημόσιο συμφέρον.

Τύπος: το σύνολο των εντύπων (εφημερίδες και περιοδικά) που εκδίδονται και κυκλοφορούν καθημερινά ή σε τακτά χρονικά διαστήματα.

Κίτρινος τύπος: Με τον όρο αυτό εννοούμε το σύνολο των εφημερίδων και των περιοδικών με σκανδαλοθηρικό περιεχόμενο που δεν τηρεί τις αρχές του κώδικα δημοσιογραφικής δεοντολογίας με σκοπό τον εντυπωσιασμό και την αύξηση της κυκλοφορίας.

Ηλεκτρονικός τύπος με τον όρο αυτό εννοούμε το σύνολο των ηλεκτρονικών μέσων που χρησιμοποιούνται ως δίαυλοι πληροφόρησης δηλ. την τηλεόραση, το ραδιόφωνο, το διαδίκτυο.

Διαδίκτυο-Ιντερνετ: Έτσι καλείται το παγκόσμιο δίκτυο ηλεκτρονικών υπολογιστών που είναι συνδεδεμένοι μεταξύ τους ηλεκτρονικά. Το διαδίκτυο επιτελεί πολλές λειτουργίες αλλά αυτό που το διαφοροποιεί από τα άλλα μέσα ενημέρωσης είναι ο τεράστιος όγκος πληροφοριών στον οποίο έχουν πρόσβαση οι χρήστες.

Δημοσιογραφία καλείται η συλλογή, η καταγραφή και η δημοσίευση ή παρουσίαση ειδήσεων στα μέσα μαζικής ενημέρωσης (έντυπος και ηλεκτρονικός τύπος). Επομένως η δημοσιογραφία συνιστά μια επικοινωνιακή πράξη στην οποία συμμετέχουν ο δημοσιογράφος (πομπός)-το μέσο (προφορικός ή γραπτός δημοσιογραφικός λόγος)-ο αναγνώστης ή ακροατής-δέκτης.

Είδη της δημοσιογραφίας είναι η ειδησεογραφία και η ερμηνευτική δημοσιογραφία.

Ειδησεογραφία ονομάζεται η καταγραφή και παρουσίαση των ειδήσεων.

Φήμη: πληροφορία, είδηση που η πηγή της δεν είναι γνωστή, ελεγμένη, εξακριβωμένη· διάδοση.

Ερμηνευτική δημοσιογραφία: Με τον όρο ερμηνευτική δημοσιογραφία αναφερόμαστε σε κείμενα του τύπου όπως άρθρα, σχόλια, χρονογραφήματα, γελοιογραφίες, που ερμηνεύουν και σχολιάζουν τα γεγονότα, τις ειδήσεις της επικαιρότητας.

Ελευθερία του τύπου καλείται το δικαίωμα που έχουν όλοι οι άνθρωποι να εκφράζουν και να δημοσιοποιούν ελεύθερα τη γνώμη τους, να μεταδίδουν και να δέχονται πληροφορίες χωρίς ξένη παρέμβαση.

Τύπος-Τέταρτη εξουσία: Αρέσει στους εκπροσώπους του τύπου να αυτοαποκαλούνται ως τέταρτη εξουσία, δηλ. μετά τη νομοθετική, εκτελεστική και δικαστική. Με αυτό τον χαρακτηρισμό αναφέρονται στη δύναμη επιβολής και διαμόρφωσης της κοινής γνώμης. Ωστόσο, η μεγάλη διαφορά μεταξύ των άλλων εξουσιών και του τύπου είναι ότι αυτές στηρίζουν τη νομιμότητά τους στο σύνταγμα και τους νόμους, κάτι το οποίο δεν συμβαίνει στην περίπτωση του τύπου που πολλές φορές αυθαιρετεί και παραβιάζει τους στοιχειώδεις κανόνες της δημοσιογραφικής δεοντολογίας.

Τηλεοπτικός αναλφαβητισμός καλείται η αδυναμία του αναγνώστη ή ακροατή να ερμηνεύσει και να επεξεργαστεί κριτικά τα μηνύματα του δημοσιογραφικού λόγου. Δηλ. η

αδυναμία του να εντοπίσει και να διακρίνει το σχόλιο από την είδηση, τη μεροληπτική ή προπαγανδιστική παρουσίαση των ειδήσεων.

Βιβλίο: σύνολο χειρόγραφων ή τυπωμένων φύλλων που είναι δεμένα και καλύπτονται από εξώφυλλο και εκδίδονται σε πολλά αντίτυπα με σκοπό να διαβαστούν από το κοινό. Τα βιβλία ταξινομούνται σε κατηγορίες ανάλογα με το περιεχόμενό τους, τη μορφή τους ή το σκοπό τους.

Κόμικς: πρόκειται για εικονογραφημένες ασπρόμαυρες ή έγχρωμες ιστορίες με περιπετειώδες, χιουμοριστικό, σατιρικό κ.λ.π. περιεχόμενο. Απευθύνονται περισσότερο σε παιδιά και νεαρές ηλικίες αλλά και σε ενήλικες. Δημοσιεύονται ως αυτοτελείς ιστορίες σε περιοδικά είτε σε συνέχειες σε εφημερίδες.

Ριάλιτι σόου: Με τον όρο αυτό εννοούμε τηλεοπτικές εκπομπές που καταγράφουν ιστορίες της καθημερινής ζωής στις οποίες πρωταγωνιστούν απλοί άνθρωποι, οι οποίοι δημοσιοποιούν/εκθέτουν σε ειδικούς ή στο κοινό προσωπικά προβλήματα.

Τέτοιες εκπομπές είναι:

Σόου για ταλέντα ηθοποιίας, μουσικής, modeling
Παιχνίδια επιβίωσης ή συνύπαρξης με αγνώστους
Διαγωνισμοί μαγειρικής
Θεαματοποίηση του ανθρώπινου πόνου

Κοινή γνώμη

ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ/ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΓΝΩΜΗΣ	ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΡΕΧΟΝΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ Κοινωνικά, καθημερινά, οικονομικά πολιτικά, εκπαιδευτικά, διεθνή, αθλητικά καλλιτεχνικά, επιστημονικά, ηθικά, αισθητικά κ.λπ.
Άτομο ✓ Ατομικά συμφέροντα ✓ Μορφωτικό επίπεδο ✓ Ψυχικοί παράγοντες Κοινωνικές ομάδες ✓ Οικογένεια ✓ Ομάδες πίεσης (κινήματα, σωματεία, συνδικαλιστές κ.λπ) ✓ Πνευματικοί άνθρωποι-άνθρωποι κοινωνικά ισχυροί Πολιτικοί ✓ Πολιτειακό καθεστώς (Δημοκρατία-ολοκληρωτισμός) ✓ Πολιτική προπαγάνδα Οικονομικοί ✓ Οικονομικά συμφέροντα ✓ Διαφήμιση Πολιτισμικοί παράγοντες ✓ Γεωγραφική θέση (κέντρο-περιφέρεια) ✓ Πολιτιστικό επίπεδο ✓ Παιδεία-εκπαίδευση ✓ Θρησκευτικές πεποιθήσεις ✓ Παραδόσεις-προκαταλήψεις ✓ Αξίες-είδωλα-πρότυπα ✓ Ιστορικές και πολιτικές συγκυρίες Θεσμοί Πληροφόρησης ✓ Μ.Μ.Ε (ποιότητα ενημέρωσης) ✓ Βιβλία ✓ Ιντερνετ (ψευδείς;)Σφυγμομετρήσεις της κοινής γνώμης	<u>Α. Ρόλος θετικός</u> (θετικοί παράγοντες) Κοινωνία Κοινωνικός έλεγχος Κοινωνική συνοχή Ηθική ζωή Καταδίκη ανάξιων, ανήθικων Κατακραυγή Συγκράτηση αξιόποινων και άδικων πράξεων Πολιτική Έλεγχος και κριτική της εξουσίας Υπόδειξη λύσεων Αντίδραση σε περίπτωση επιβλαβών για το κοινωνικό σύνολο επιλογών Προαγωγή/υπεράσπιση της δημοκρατίας Έκφραση διαμαρτυρίας Διεκδίκηση δικαιωμάτων Διαμόρφωση πολιτικής ζωής Προστασία ανθρωπίνων δικαιωμάτων Αποτροπή φιλοπόλεμων διαθέσεων-προστασία της ειρήνης <u>Β. Ρόλος αρνητικός</u> (αρνητικοί παράγοντες) Άτομο-κοινωνία Μαζοποίηση-παθητικοποίηση Απουσία κριτικής Ετεροκατεύθυνση Ηθική ζωή Ηθικός εκφυλισμός Πολιτική Κατάπνιξη/αποσιώπηση αντίθετων απόψεων-δημαγωγία Φαινόμενα συμβιβασμού, παραίτησης Αξιοποίηση της κοινής γνώμης ως άλλοθι για επιλογές που δεν προάγουν το κοινωνικό και εθνικό συμφέρον.

1. ΤΥΠΟΣ-ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ-ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ
- Υπερέχει σε αντικειμενικότητα που εξασφαλίζεται από την επαρκή ανάλυση, την πολυφωνία, το σχόλιο, την τεκμηρίωση των απόψεων αλλά και τη χρονική απόσταση από το γεγονός-είδηση που καταγράφεται - Χρησιμοποιείται προσεγγμένη σύνταξη και πλούσιο λεξιλόγιο που υπηρετεί την ακρίβεια και τη σαφήνεια και βοηθά στη γλωσσική ευαισθητοποίηση του αναγνώστη . - Περιλαμβάνει ποικιλία θεμάτων που ανταποκρίνονται σε διαφορετικά ενδιαφέροντα ευνοώντας έτσι την επιμόρφωση και την ενημέρωση σε επιστημονικά θέματα Παρέχεται στον αναγνώστη δυνατότητα επιλογής στον τόπο και το χρόνο ενημέρωσης καθώς και ευχέρεια πολλαπλών αναγνώσεων και μεγαλύτερης εμβάθυνσης Απουσιάζει ο φτηνός εντυπωσιασμός καθώς στηρίζεται περισσότερο στο λόγο παρά στην εικόνα. Απαιτείται η ενεργητική στάση του δέκτη που επεξεργάζεται δυναμικά την πληροφορία, κρίνει, απορρίπτει και διαμορφώνει άποψη.	Καθυστερεί τη μετάδοση της είδησης και επομένως υστερεί σε αμεσότητα. Η ανάγνωση απαιτεί χρόνο και προσήλωση τα οποία δε διαθέτει ο σύγχρονος άνθρωπος. Απουσιάζει η εικόνα που είναι ελκυστική και κάνει βιωματική την είδηση.

2. ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ-ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ-ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ-ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ
Ενημερώνει με συντομία και αμεσότητα Καθώς κυριαρχεί ο λόγος επιτρέπει την ανάπτυξη της κρίσης και της φαντασίας. Ενθαρρύνει το διάλογο και έτσι κάνει το δέκτη πιο συμμετοχικό Προσφέρει ευκολία ως προς τον τόπο και χρόνο ενημέρωσης καθώς βρίσκεται παντού(σπίτι, εργασία, αυτοκίνητο...). Επιτρέπει την παράλληλη ενασχόληση με άλλη δραστηριότητα π.χ οικιακές εργασίες. · · Έχει έντονα ψυχαγωγικό χαρακτήρα προσφέροντας παράλληλα ποικιλία επιλογών που καλύπτουν όλες τις προτιμήσεις.	Απουσιάζει η εικόνα και επομένως υστερεί στη βιωματικότητα των γεγονότων. Συχνά προσφέρει υπερπληροφόρηση και ο δέκτης αδυνατεί να επανελέγξει ή να κατανοήσει την πληροφορία. Ο λόγος που χρησιμοποιείται είναι συχνά απροσχεδιαστος, χαλαρός, πρόχειρος και ανακριβής.

ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ-ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ-ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ-ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ-ΜΟΡΦΩΣΗ

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ
ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΤΩΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ Γίνεται χρήση απλού και εύληπτου λόγου που σε συνδυασμό με τα παραγωγιστικά και εξωγλωσσικά στοιχεία, τη χρήση εικόνων και βίντεο κάνει το μήνυμα εύληπτο και 'ζωντανό' • Η ενημέρωση γίνεται σε σύντομο χρόνο και χωρίς κόπο Εξασφαλίζει συνεχή, άμεση και έγκαιρη ενημέρωση. • Με τις "ζωντανές" συνδέσεις με όλο τον	ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΤΩΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ Χρησιμοποιεί απροσχεδιαστο ,συχνά πρόχειρο λόγο με αποτέλεσμα να επηρεάζει γλωσσικά το δέκτη. • Με την κυριαρχία της εικόνας ευθύνεται σε κάποιο βαθμό για την απομάκρυνση του μέσου ανθρώπου από το βιβλίο και την επαφή του με το γραπτό λόγο γενικότερα Καταφεύγει συχνά στον εντυπωσιασμό χρησιμοποιώντας την εικόνα που καθηλώνει. • Είναι δύσκολο το φιλτράρισμα, η

κόσμο ευνοείται η διαπολιτισμικότητα • Καθώς βρίσκεται σε όλα τα νοικοκυριά αποτελεί μέσο ενημέρωσης αλλά και φθηνής ψυχαγωγίας προσιτό σε όλα τα κοινωνικά στρώματα.	διασταύρωση των ειδήσεων σε ζωντανές καλύψεις γεγονότων, επομένως ελλοχεύει ο κίνδυνος υπερβολής ή παραπληροφόρησης • Καθώς είναι έντονος ο ανταγωνισμός μεταξύ των καναλιών, είναι αισθητός ο εμπορικός χαρακτήρας του μέσου που συχνά υπαγορεύει μη θεμιτούς τρόπους προσέλκυσης του ενδιαφέροντος του τηλεθεατή. • Λόγω του καταγκιστρικού ρυθμού μετάδοσης των μηνυμάτων αδυνατεί ο δέκτης να τα επεξεργαστεί λογικά. • Είναι συχνά υπερβολική η διείσδυση του μέσου στον ψυχικό κόσμο του δέκτη, στην κοινή γνώμη ίσως και στην πολιτική ζωή. • Αποτελεί μονόδρομη επικοινωνία αφού δεν επιτρέπει το διάλογο και επομένως παθητικοποιεί το δέκτη • Προσφέρει συχνά ευτελή θεάματα που προσβάλλουν την αισθητική και υποβιβάζουν το πνευματικό επίπεδο του δέκτη.
--	--

3. ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ-ΑΜΦΙΔΡΟΜΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ-ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΣ ΔΕΚΤΗΣ

ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ
• Προσφέρεται πληθώρα επιλογών ενημέρωσης και ποικιλία θεμάτων. • Έγκειται στην επιλογή του χρήστη η ώρα της ενημέρωσης. • Η λειτουργία του επί 24ώρου βάσεως επιτρέπει τη χρήση στο χρόνο επιλογής του χρήστη • Συνδυάζει εικόνα, ήχο και γραπτό λόγο, γεγονός που το κάνει ελκυστικό • Παρέχεται η δυνατότητα για "ζωντανές" συνδέσεις με όλο τον κόσμο (ταχύτητα και αμεσότητα ενημέρωσης). Η γνώση κυκλοφορεί ελεύθερη και οι πληροφορίες είναι προσβάσιμες στον κάθε χρήστη. • Είναι διαδραστικό μέσο και επιτρέπει την επικοινωνία και την ανταλλαγή	• Δεν υπάρχει η δυνατότητα πρόσβασης σε όλους καθώς είναι ακριβό μέσο και απαιτεί ειδικές γνώσεις και εξοικείωση - Οι πληροφορίες που προβάλλονται δεν υπόκεινται πάντα σε έλεγχο και είναι συχνά αναξιόπιστες. - Συχνά οδηγεί το χρήστη στην απομόνωση και την αποξένωσή του από το κοινωνικό περιβάλλον. • Ελλοχεύει ο κίνδυνος της αλλοτρίωσης αλλά και του εθισμού ιδιαίτερα σε παιδιά και εφήβους.

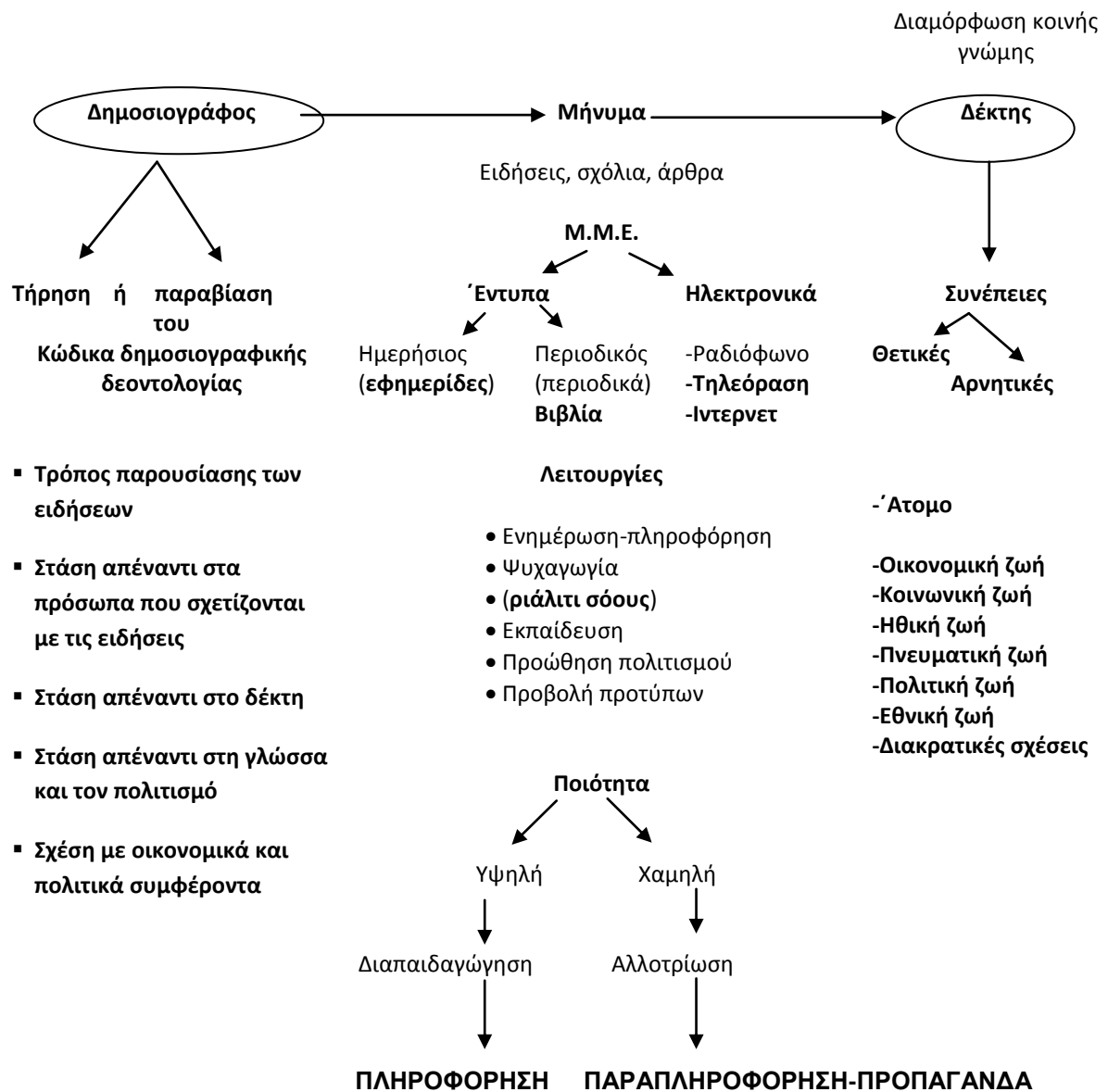
πληροφοριών και απόψεων(άμεση δημοσίευση σχολίων [chats, fora...]).. ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ • Έχει έντονα ψυχαγωγικό χαρακτήρα (παιχνίδια, μουσική, βίντεο). Πραγματοποίηση συναλλαγών Τηλεργασία Τηλεμάρκετινγκ Κρατήσεις θέσεων Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο Τηλεκπαίδευση Μόρφωση (λεξικά, εγκυκλοπαίδειες, βιβλία, παρουσιάσεις κ.λπ.) Προσομοιώσεις Μουσεία Τηλεδιασκέψεις e-banking e-books	Ηλεκτρονικό έγκλημα • Οι κίνδυνοι (ιοί, κλοπές, απάτες) που συνεπάγεται η χρήση του δημιουργούν επιφυλάξεις.
---	---

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

Τύπος	Ραδιόφωνο	Τηλεόραση	Διαδίκτυο
Αναγνώστης	Ακροατής	Τηλεθεατής	Αναγνώστης Τηλεθεατής
Κυριαρχεί ο γραπτός λόγος Η εικόνα σχολιάζει, συνοδεύει το κείμενο	Κυριαρχεί ο προφορικός λόγος Απουσιάζει η εικόνα	Κυριαρχεί η εικόνα και ο προφορικός λόγος	Συνύπαρξη εικόνας, γραπτού και προφορικού λόγου (youtube)
Μονόδρομη σχέση	Μονόδρομη σχέση και δυνατότητα παρέμβασης ακροατών	Μονόδρομη σχέση	Αμφίδρομη σχέση
Απαιτείται ενεργοποίηση της σκέψης	Αναπτύσσεται η κρίση και η φαντασία	Παθητικοποίηση του δέκτη	Συμμετοχή ενεργοποίηση

Πληροφόρηση-παραπληροφόρηση

ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ

Η *ενημέρωση/πληροφόρηση* αποτελεί ύψιστο λειτούργημα, διαφέρει από τα υπόλοιπα επαγγέλματα, διότι οι συνέπειές της έχουν τεράστιες επιπτώσεις στη *διαμόρφωση της κοινής γνώμης* η οποία με τη σειρά της επηρεάζει τις οικονομικές και πολιτικοκοινωνικές εξελίξεις, αφού οι πολιτικοί λαμβάνουν υπόψη τους τις σφυγμομετρήσεις της κοινής γνώμης. Επειδή ακριβώς *η σωστή, έγκαιρη και έγκυρη ενημέρωση* αποτελεί βασικό πυλώνα μιας δημοκρατικής και ευνομούμενης πολιτείας οι δημοσιογράφοι έχουν βαρύτατο χρέος απέναντι στην κοινωνία. Το καθήκον τους αυτό πραγματώνεται με την *τήρηση των αρχών δημοσιογραφικής δεοντολογίας*, οι οποίες θέτουν με σαφήνεια τα όρια και τις προϋποθέσεις για την αντικειμενική πληροφόρηση. Σε περίπτωση που παραβιάζονται αυτές οι αρχές επαγγελματικής δεοντολογίας οι δημοσιογράφοι συνειδητά υποκύπτουν σε οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα για να υπηρετήσουν αλλότριους και ιδιοτελείς σκοπούς παραποιώντας ή αποσιωπώντας την αλήθεια. Τότε το δημόσιο συμφέρον βλάπτεται και οι συνέπειες για το άτομο και την κοινωνία είναι καταστροφικές.

Πως καταγράφονται και παρουσιάζονται οι ειδήσεις από τους δημοσιογράφους

Πηγή: Ενότητα: Είδηση-σχόλιο, Έκφραση - Έκθεση, β' τεύχος, σελ. 14-61, ΟΕΔΒ

Αρχές του κώδικα δημοσιογραφικής δεοντολογίας

ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ

ΓΕΓΟΝΟΤΑ-ΕΙΔΗΣΕΙΣ	
Πληροφορίες ✓ Τι έγινε ✓ Πρόσωπα που συμμετείχαν ✓ Που ✓ Πότε ✓ Πως ✓ Γιατί ✓ Αποτελέσματα	
ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ	ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ
Τήρηση των αρχών δημοσιογραφικής δεοντολογίας ΜΜΕ Ελευθεροτυπία Πολυφωνία-πλουραλισμός Τρόπος παρουσίασης της είδησης Φωνή-τόνος του παρουσιαστή Χρήση φωτογραφιών σχετικών με το γεγονός Διακριτό σχόλιο Σεβασμός στη γλώσσα Στάση του δημοσιογράφου Αντικειμενικότητα Σεβασμός προσώπων-υπολήψεων Εξακρίβωση στοιχείων Αξιοπιστία πηγών Εγκυρότητα Αλήθεια Σχέσεις του δημοσιογράφου Ανεξαρτησία του δημοσιογράφου από οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα Στάση απέναντι στον πολιτισμό Προβολή του πολιτισμού	Παραβίαση των αρχών δημοσιογραφικής δεοντολογίας ΜΜΕ Καθοδήγηση-προπαγάνδα Κομματικός τύπος Κιτρινισμός του τύπου Τρόπος παρουσίασης της είδησης Φωνή-τόνος του παρουσιαστή Χρήση παραποιημένων ή κατασκευασμένων φωτογραφιών Μη διακριτό σχόλιο Εκχυδαϊσμός-κακοποίηση της γλώσσας Στάση του δημοσιογράφου Μεροληψία Διαπόμπευση ανθρώπων-συκοφαντία-λασπολογία Προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας Ανεξακρίβωτα στοιχεία Αναξιόπιστες πηγές-φημολογία Παραπλανητικά στοιχεία Ψευδολογίες Αποσιώπηση της αλήθειας Σχέσεις του δημοσιογράφου Εξάρτηση από πολιτικά και οικονομικά συμφέροντα Κατευθυνόμενη πληροφόρηση Στάση απέναντι στον πολιτισμό Εμπορευματοποίηση του πολιτισμού Πρώθηση της μαζικής κουλτούρας Υποστήριξη της βιομηχανίας της ψυχαγωγίας
ΤΥΠΟΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ	ΧΕΙΡΑΓΩΓΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΓΝΩΜΗΣ

Πιθανά ερωτήματα

- ✓ Δημοσιογραφική δεοντολογία (αρχές και αξίες)
- ✓ Κοινωνική και πολιτική αποστολή του δημοσιογράφου
- ✓ Διαφορές των ΜΜΕ (πλεονεκτήματα- μειονεκτήματα)
- ✓ Κρίση του τύπου
- ✓ Κιτρινισμός του τύπου
- ✓ Εικόνα και λόγος (διαφορές -υπεροχή του γραπτού λόγου)
- ✓ Τύπος 4η εξουσία
- ✓ Ανθρώπινα δικαιώματα και Ελευθερία έκφρασης-ελευθεροτυπία
- ✓ Λογοκρισία
- ✓ Πληροφόρηση και παραπληροφόρηση (αιτίες, συνέπειες-τρόποι αντιμετώπισης)
- ✓ Φήμη
- ✓ Θετικές και αρνητικές συνέπειες των ΜΜΕ (ή κάποιου μέσου ειδικότερα)
- ✓ Προϋποθέσεις ορθής λειτουργίας
- ✓ Παράγοντες/προϋποθέσεις διαμόρφωσης της κοινής γνώμης
- ✓ Ο θετικός και αρνητικός ρόλος της κοινής γνώμης
- ✓ Ο ρόλος του ατόμου απέναντι στα μέσα Μαζικής ενημέρωσης.
- ✓ Κοινή γνώμη και εξουσία
- ✓ Διαδίκτυο (χρήση-κατάχρηση)
- ✓ Διεθνοποίηση των Μέσων Ενημέρωσης

Συσχετίσεις με άλλες έννοιες

ΜΜΕ (ή κάποιο μέσο ειδικότερα) και

- ✓ Διαφήμιση
- ✓ Δημοκρατία
- ✓ Μόρφωση
- ✓ Ψυχαγωγία
- ✓ Πρότυπα
- ✓ Προβολή θεμάτων
- ✓ Ενημερωτικές εκπομπές
- ✓ Εξανδραποδισμός
- ✓ Προπαγάνδα
- ✓ Πολιτιστική διείσδυση των αναπτυγμένων χωρών στις αναπτυσσόμενες
- ✓ Πολιτιστικός ιμπεριαλισμός
- ✓ Ρατσισμός
- ✓ Βία
- ✓ Σχέσεις λαών-διαπολιτισμικότητα
- ✓ Ιδιωτικός βίος
- ✓ Σχολείο και καταγιγισμός μηνυμάτων Υπερπληροφόρηση (συνέπειες-τρόποι αντιμετώπισης)

Θέματα έκθεσης

4. Να αναπτύξετε τις απόψεις σας για τις τηλεοπτικές διαφημίσεις και για τα δελτία ειδήσεων προβάλλοντας τα επιχειρήματά σας (έως 500 λέξεις).
5. Σε ένα άρθρο σας που πρόκειται να δημοσιευτεί στην εφημερίδα του σχολείου σας να επισημάνετε τους κινδύνους που επιφυλάσσει για τους νέους η χρήση του Διαδικτύου και να προτείνετε τρόπους με τους οποίους μπορούν να παρέμβουν για την ασφάλεια στο ίντερνετ, η οικογένεια, η παιδεία και η πολιτεία. (600 λέξεις)
6. Συχνά τα Μέσα Ενημέρωσης προβάλλουν διάφορες πλευρές της ιδιωτικής και δημόσιας ζωής πολλών πρωταγωνιστών του θεάματος. Σε ανοιχτή συζήτηση που διοργανώνει το δεκαπενταμελές μαθητικό συμβούλιο του σχολείου σου για το συγκεκριμένο θέμα, να διατυπώσεις τις απόψεις σου σχετικά με τις επιδράσεις που ασκεί στους νέους το φαινόμενο αυτό και για το πώς οι νέοι το αντιμετωπίζουν. Η εισήγησή σου να αναπτυχθεί σε 400-500 λέξεις.
7. Με αφορμή το άρθρο που διαβάσατε να γράψετε ένα κείμενο για το περιοδικό του σχολείου σας, στο οποίο να διευκρινίζετε το περιεχόμενο του όρου «κοινή γνώμη» και να αναφερθείτε στο ρόλο που επιτελεί στην κοινωνία και τις προϋποθέσεις ορθής λειτουργίας της.
8. Είσαι διευθυντής ή διευθύντρια Λυκείου και αποφασίζεις να απευθύνεις μέσω της μαθητικής εφημερίδας έκκληση στους μαθητές να περιορίσουν το χρόνο που διαθέτουν για την παρακολούθηση τηλεοπτικών εκπομπών (τύπου realities- ιστοριών από τη ζωή) και να τον διαθέσουν για την ανάγνωση εξωσχολικών βιβλίων, ώστε ο ελεύθερος χρόνος τους να αποβεί δημιουργικός. **Να γράψεις το κείμενο έκκληση που θα έδινες για δημοσίευση στη μαθητική εφημερίδα**, φροντίζοντας να επιτυγχάνει το κατάλληλο επικοινωνιακό αποτέλεσμα. (400-500 λ.)
9. Το πνευματικό κέντρο του Δήμου σας οργανώνει εκδήλωση με θέμα «Ελευθεροτυπία και κοινή γνώμη». Ως εκπρόσωπος του δεκαπενταμελούς του σχολείου σας καλείσθε να εκφωνήσετε ομιλία στην οποία θα εξηγήσετε γιατί ο Τύπος ονομάζεται Τέταρτη εξουσία και θα αναφερθείτε στις αρχές του κώδικα δημοσιογραφικής δεοντολογίας που πρέπει να τηρούνται ώστε ο Τύπος να θεωρείται πραγματικός παιδαγωγός του λαού. 40 μ
10. « Το internet αποτελεί μια νέα μορφή επικοινωνίας. Με αφορμή αυτή τη διαπίστωση, να γράψετε ένα άρθρο για το περιοδικό του σχολείου σας, στο οποίο να αναφερθείτε στις διαφορές του internet από τα υπόλοιπα μέσα επικοινωνίας. Ποια πλεονεκτήματα παρουσιάζει; Ποιες οι επιπτώσεις του στις ανθρώπινες σχέσεις; (400-500 λ.)
11. Το σχολείο σας οργανώνει μια συνάντηση μαθητών-εκπροσώπων των σχολικών μονάδων της περιοχής σας. Στο πλαίσιο της εκδήλωσης αυτής να παρουσιάσετε μια εισήγηση σχετικά με την αναγκαιότητα της κριτικής ικανότητας του εφήβου και τους τρόπους με τους οποίους μπορεί αυτή να καλλιεργηθεί στη σύγχρονη κοινωνία της πληροφορίας. (500 έως 600 λέξεις)
12. «Η τηλεόραση έχει εξελιχθεί σε μια κολοσσιαία εξουσία, στην ισχυρότερη εξουσία της εποχής μας, λες και είναι ο ίδιος ο Θεός που μιλάει. Καμία δημοκρατία δεν μπορεί να επιβιώσει επί μακρόν αν δεν περιορίσει, αν δε βάλει τέλος στην κατάχρηση αυτής της εξουσίας». Συμφωνείτε με την παραπάνω άποψη; Νομίζετε ότι η Δημοκρατία κινδυνεύει από την τηλεόραση;
13. «Δεν υποτιμώ τη σημασία της εικόνας, είμαι όμως ριζικά αντίθετος με τη συνεχή ροή της. Όταν μια εικόνα διαδέχεται άκριτα η μία την άλλη χωρίς ανάσα αναστοχασμού, τότε δεν λέει χίλιες αλλά μηδέν λέξεις- αφού μηδέν είναι και οι σκέψεις.»Τ. Πατρίκιος με αφορμή την παραπάνω άποψη να γράψετε ένα άρθρο, στο οποίο να τονίζετε τις επιπτώσεις της κυριαρχίας του πολιτισμού της εικόνας στους νέους και να υπερασπισθείτε την αξία του βιβλίου.

14. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης συμβάλλουν κατά τρόπο καθοριστικό στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης. Σε ποιο βαθμό νομίζετε ότι η λειτουργία τους συντελεί στην ορθή και αντικειμενική πληροφόρηση; Ποιοι άλλοι παράγοντες διαμορφώνουν την κοινή γνώμη;
15. Η μαζική επικοινωνία δεν είναι ούτε καλή ούτε κακή. Είναι απλώς μια δύναμη και, όπως οποιαδήποτε άλλη δύναμη, μπορεί να χρησιμοποιηθεί καλά ή άσχημα. Να τεκμηριώσετε την παραπάνω άποψη.

Σχετικά κείμενα από τα σχολικά βιβλία

Θεματικοί κύκλοι:

Ειδήσεις σελ. 170-174

Αντικειμενικότητα-αλήθεια **σ.175**,

Ανταγωνισμός ακροαματικότητα **σ.179**,

Δημοσιογραφία και πολιτική **σ.181**,

Δημόσια και ιδιωτική ζωή. **σ. 183**,

Η γενιά της οθόνης **σ. 186**

Internet σελ. **375**

Σχολικό βιβλίο:

θέματα για συζήτηση **σελ. 26-30, 40,41,56-61**

Ερμηνευτική δημοσιογραφία **48-51**

Internet **63**

Βιβλιογραφία

Έκφραση- Έκθεση β' τεύχος, ΟΕΔΒ

Λεξικό της κοινής Νεοελληνικής <http://www.greek-language.gr/>

500 Αναγκαίοι Ορισμοί - Άρης Γιαβρής www.arisgiavris.gr/aris-giavris-500-orism

Είδηση-σχόλιο β' λυκείου <http://savallas.gr/pr2/21771.pdf>

Πηγή: <http://www.doukas.gr/objects/view/1098/16>

Γιωτάκου Κωνσταντίνα, Εκπαιδευτήρια Καίσαρη, Πληροφοριακό υλικό

Φιλολογικό φροντιστήριο Σύγχρονο <http://sygxrono-karditsa.blogspot.gr/>

Στράτου Αλεξάνδρα, Έκφραση- Έκθεση Β' λυκείου, Σαββάλας